

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 842)

Türk Vatandaşlığı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonları Raporu (1/846)

T.C.

Başbakanlık

5.4.1995

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-845/1517

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığı'nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'nca 17.2.1995 tarihinde kararlaştırılan "Türk Vatandaşlığı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Yurtdışındaki vatandaşlarımız buldukları ve çalıştıkları ülkelerde daha iyi yaşam şartlarına kavuşmak, ekonomik, sosyal ve siyasi haklardan yararlanmak amacı ile yabancı devlet vatandaşlığına geçmek istemektedirler. Ancak, Avusturya, Danimarka ve İsveç gibi yaklaşık ikibuçuk milyon vatandaşımızın yaşadığı Almanya'nın da çifte vatandaşlığı kabul etmeyen, yani Alman vatandaşlığını kazanmak isteyen vatandaşlarımızdan Türk vatandaşlığından çıkma şartı arayan bir ülke olduğu bilinmektedir. Bu nedenle yukarıda belirtilen ülkelerde bulunan vatandaşlarımız buldukları ülkenin vatandaşlığına geçebilmek için zorunlu olarak "Türk vatandaşlığından çıkma izni" talep etmektedirler.

Alman Yabancılar Yasasında yapılan yeni düzenlemelerden sonra Alman vatandaşlığına geçmek üzere Türk vatandaşlığından çıkma izni talebinde büyük bir artış olmuştur. Ancak, çok sayıda Türkün 30 yıldan beri yaşadığı, sayılarının her geçen yıl arttığı, yarından çoğunun bu ülkede doğduğu ve yetiştiği Almanya'da Alman vatandaşlığını kazanan Türklerin sayısının önemsenecek boyutta olmadığı bir gerçektir.

Esas olan sadece çifte vatandaşlık değil, yani Alman vatandaşlığına geçen Türklerin yeniden Türk Vatandaşlığına alınmaları kadar, Almanya'da yerleşen vatandaşlarımızın idari ve yasal engeller olmaksızın ve Türkiye'deki hakları ile tasarrufları konusunda herhangi bir endişeye kapılmaksızın Alman vatandaşlığını kazanmak üzere Türk vatandaşlığından çıkma izni alabilmeleri de önemlidir.

Buldukları ülkenin vatandaşlığını kazanabilmek amacıyla zorunlu olarak Türk vatandaşlığından çıkma izni alan kişilerin nüfus kütüklerindeki kayıtları kapatılmakta ve 403 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi uyarınca Türkiye'de yabancı muamelesine tabi tutulmakta, ikamet, gayrimenkul edinme, miras ve çalışma gibi konularda ancak Türk Kanunlarının yabancılara tanıdığı haklardan faydalanabilmektedirler. Bu uygulama ise vatandaşlarımızın başka bir devlet vatandaşlığına geçmekten sarfınazar etmelerine ve dolayısıyla yurtdışındaki haklardan feragat etmelerine neden olmaktadır.

Türk vatandaşlarının bazı müktesep haklarının yitirilmesi anlamına gelen bu uygulamayı düzeltmek, mülk, miras, ikamet ve çalışma haklarını aynen muhafaza etmek için maddé hükmü değiştirilmekte ve bu imkânlar sağlanmaktadır.

Tasarı, bu sorunları, eşitsizlikleri, tereddütleri ve çelişkileri ortadan kaldırmak amacıyla hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. - Bu madde ile 11.2.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 29 uncu maddesinin değiştirilmesi öngörülmektedir.

Halen yürürlükte bulunan 29 uncu maddede yer alan ve Türk Vatandaşlığını kaybeden kişilerin, kayıp tarihinden itibaren yabancı muamelelerine tabi tutulacağına ilişkin genel hüküm madde metninde aynen korunmaktadır.

Korunan bu hükme göre, bir başka devlet vatandaşlığına geçmek için Bakanlar Kurulundan "çıkma izni" almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler hakkında yabancı muamelesi yapılacağı açıktır. Dolayısıyla bu kişiler Türkiye'de ikamet, seyahat, çalışma, menkul ve gayrimenkul edinme konularında ancak Türk Hukukunun yabancılara tanıdığı haklardan yararlanabileceklerdir.

Oysa getirilen değişiklikle, Türk vatandaşlığını kan esaslı yoluyla kazanmış olup da, Bakanlar Kurulu kararıyla kendisine çıkma izni verilmek suretiyle Türk vatandaşlığını kaybetmiş olan kişilere Türkiye'de ikamet, seyahat, çalışma, menkul ve gayrimenkul mal iktisabında hukuk düzenimizin Türk vatandaşlarına tanıdığı haklardan aynen yararlanma imkânı sağlanmaktadır.

Getirilen değişikliğe göre, çıkma izni almak suretiyle bir başka Devlet vatandaşlığını kazanmış olan kişiler, Türkiye Cumhuriyeti'nin millî güvenliği ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla ülkede ikamet, seyahat, çalışma, menkul ve gayrimenkul mal iktisabı bakımından Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam edeceklerdir.

Getirilen bu değişiklik, söz konusu kişilerin çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybettikleri tarihten sonra Türkiye'de gerçekleştirmek isteyecekleri ikamet, seyahat, çalışma ve menkul ve gayrimenkul mal iktisaplarını kapsamaktadır. Vatandaşlık hukuku sistemimize göre, çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişilerin malvarlıklarına zaten bir hâle gelmediğinden, diğer bir ifadeyle bu kişilerin Türkiye'de bulunan malvarlıklarının tasfiyesi söz konusu olmadığından, bu kişilerin kayıp tarihinden önceki malvarlıkları ile ilgili bir düzenlemeye gidilmesine gerek görülmemiştir.

Aynı şekilde, Türk yabancılar hukukuna göre, yabancı gerçek veya tüzel kişilerin miras hakkı zaten mevcuttur. Ancak sadece köy hudutları dahilinde bulunan gayrimenkuller yabancılara miras yolu ile kaldığından Tapu Kanunu'nun 35 inci maddesi ve Köy Kanununun 87 inci maddesi nedeniyle tasfiye edilmektedir. Getirilen bu değişiklikle çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişilere zaten aynen Türk vatandaşları gibi köylerde gayrimenkul edinme imkânı tanındığından, artık bu kişilerin miras haklarına ilişkin bu düzenlemeye gidilmesine de gerek görülmemiştir.

Tasarı, yürürlükteki Türk Vatandaşlığı Kanununda yer alan ve vatandaşlığa alınma kararının kapsamlı iptalini düzenleyen 33 üncü madde ile Türk vatandaşlığından çıkarılan kişilerin durumunu düzenleyen 35 inci madde hükümlerini saklı tutmuştur.

Madde 2. - Yürürlük tarihini göstermektedir.

Madde 3. - Yürütme makamını belirlemektedir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

Esas No. : 11846

Karar No. : 23

18.5.1995

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak, 5.4.1995 tarihinde Başkanlığımıza intikal ettirilen, "Türk Vatandaşlığı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı", 7.4.1995 tarihinde, Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuz 3.5.1995 tarihli toplantısında, İçişleri Bakanı Sayın Nahit Menteşe, Devlet Bakanı Sayın Ayvaz Gökdemir ile Adalet, İçişleri ve Dışişleri bakanlıkları temsilcilerinin de katılımıyla tasarıyı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile;

- a) Kan esası yoluyla Türk Vatandaşlığını kazanmış olup da,
- b) Sonradan Bakanlar Kurulundan çıkma izni almak suretiyle yabancı bir devlet vatandaşlığı-nı kazanan kişiler,
- c) Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzenine ilişkin haklar saklı kalmak kay-dıyla;

Türkiye'de ikamet, seyahat, çalışma, taşınır ve taşınmaz mal iktisabı bakımından, Türk vatan-daşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam etmeleri öngörülmektedir.

Komisyonumuz, tasarı ile gerekçesini benimsemiş ve geneli üzerindeki görüşmelerini tamam-ladıktan sonra, maddelerine geçilmesini kararlaştırmıştır.

Tasarının geneli üzerindeki görüşmeler sırasında;

- Tasarı ile getirilen düzenlemenin çok önemli olduğu ve bu konuda geç bile kalındığı,
- Tasarının kanunlaşmasıyla, yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın ve izin alarak vatan-daşlığımızdan çıkmış kişilerin önemli bir sorununun çözülmüş olacağı;
- Yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın buldukları ülkelerdeki mevcut haklardan yararlan-mak amacıyla, zorunlu kaldıkları için, Türk vatandaşlığından çıktıkları;
- Bu zorunluluğun, çifte vatandaşlığı kabul etmeyen yabancı ülke mevzuatından kaynaklandı-ğı;
- Vatandaşlarımızın Türk vatandaşlığını seçmek ve yabancı ülkelerdeki haklardan yararlan-mak ikilemi içinde kaldığı;
- Bu düzenlemeyle, vatandaşlık haklarından yararlanmada, Türk vatandaşlığından çıkan kişi-lere imkân tanındığı,
- Bu suretle, sözkonusu kişiler için Türk vatandaşlığından çıkmanın teşvik edildiği; böylece de, bu kişilerin gönül rahatlığıyla, vatandaşlıktan çıkabilecekleri;
- Sonuç olarak bu kişilerin, buldukları ülkelerdeki haklardan yararlanmalarına olanak tanın-dığı,

– Düzenlemeyle, bu kişilerin ülkemizde yatırım yapmalarına imkân tanınacağı ve bunun Hükümet politikasıyla uyumlu olduğu belirtilmiştir.

Komisyonumuz tasarının birinci maddesi üzerinde yaptığı görüşmeler sırasında, maddede geçen, “Kan esası yoluyla” ibaresinin, “doğumla” olarak değiştirilmesini öngören önergeyi kabul etmiş ve madde, önergede öngörülen bu değişiklik yapıldıktan sonraki haliyle oybirliği ile kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, ayrıca, Alman Hükümetinin, Türk vatandaşlarının Almanya’daki haklardan ancak 1995 yılı sonuna kadar başvurdukları takdirde yararlanabileceklerini öngören kararın dikkate alınarak tasarının bu tarihten önce kanunlaşması gerektiğini vurgulamıştır. Bu amaçla, İçtüzüğü-müzün 53 üncü maddesine istinaden, tasarının, Genel Kurulda öncelikle görüşülmesini kararlaştırmıştır.

Tasarının yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 nci ve 3 üncü maddeleri, Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere arz olunur.

Başkan
Ahmet Sezal Özbek
Kırklareli
Üye
Hasan Namal
Antalya
Üye
Mehmet Özkaya
Gaziantep

Kâtip
Ahmet Bilyeli
İçel
Üye
Hüsamettin Korkutata
Bingöl
Üye
Mustafa Zeydan
Hakkâri

Üye
Hasan Çakır
Antalya
Üye
Hannan Özüberk
Gaziantep
Üye
Muhtar Mahramlı
Tekirdağ

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türk Vatandaşlığı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 11.2.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Yabancı muamelesi ve saklı tutulan haklar

Madde 29. – Bu Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, kayıp tarihinden başlayarak yabancı muamelesine tabi tutulur. Ancak, kan esaslı yoluyla Türk vatandaşlığını kazanmış olup da sonradan Bakanlar Kurulundan çıkma izni almak suretiyle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişiler, Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla ülkede ikamet, seyahat, çalışma, taşınır ve taşınmaz mal iktisabı bakımından Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam ederler. 33 ve 35 inci maddeler hükümleri saklıdır.”

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller
Başbakan

Başbakan Yrd. ve Dışişleri Bakanı

M. Karayalçın

Devlet Bakanı

Y. Aktuna

Devlet Bakanı

M. Gülcegin

Devlet Bakanı

Ö. Alpago

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı

A. A. Doğan

Devlet Bakanı

S. Sümer

Devlet Bakanı

Ş. Erdem

Adalet Bakanı

M. Moğultay

İçişleri Bakanı

N. Menteşe

Millî Eğitim Bakanı

N. Ayaz

Sağlık Bakanı

D. Baran

Tarım ve Köy İşleri Bakanı

R. Şahin

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. Döner

Kültür Bakanı

T. Savaş

Orman Bakanı

H. Ekinci

Devlet Bakanı

N. Cevheri

Devlet Bakanı

A. Ş. Erek

Devlet Bakanı

B. S. Daçe

Devlet Bakanı

A. E. Kıratlıoğlu

Devlet Bakanı

A. Köylüoğlu

Devlet Bakanı

A. Ataç

Devlet Bakanı

A. Gökdemir

Devlet Bakanı

B. Alagöz

Millî Savunma Bakanı

M. Gölhan

Maliye Bakanı

İ. Atilla

Bay. ve İskân Bakanı

H. Çulhaoğlu

Ulaştırma Bakanı

M. Köstepen

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Matkap

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

V. Atasoy

Turizm Bakanı

Ş. Ulusoy

Çevre Bakanı

R. Akçalı

İÇİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türk Vatandaşlığı Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 11.2.1964 tarihli ve 403 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“1. Yabancı muamelesi ve saklı tutulan haklar :

Madde 29. – Bu Kanun gereğince Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, kayıp tarihinden başlayarak yabancı muamelesine tabi tutulur. Ancak, doğumla Türk vatandaşlığını kazanmış olup da sonradan Bakanlar Kurulundan çıkma izni almak suretiyle yabancı bir devlet vatandaşlığını kazanan kişiler, Türkiye Cumhuriyetinin millî güvenliği ve kamu düzenine ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla ülkede ikamet, seyahat, çalışma, taşınır ve taşınmaz mal iktisabı bakımından Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam ederler. 33 ve 35 inci maddeler hükümleri saklıdır.”

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi, Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi, Komisyonumuzda aynen kabul edilmiştir.

